

Domme pech

Door Rob Bruntink

Het laatste boek van David Servan-Schreiber, een Franse arts die bijna twintig jaar met een hersentumor leefde en eerder het boek *Antikanker* schreef (waardoor hij

het boegbeeld werd van een beweging die ervoor pleitte in de behandeling van kanker óók aandacht te besteden aan beweging, eetpatronen, yoga/meditatie en het vinden van innerlijke rust), maakte me triest. Want tja, waarom is bij hem de tumor teruggekomen? Werkt zijn antikankerprogramma 'dus' niet? Hij schrijft over die twee voorspelbare en terechte vragen. Zijn antwoord stemde me droevig: "Ik heb te weinig rust genomen." Mag een recidive nou werkelijk geen geval van domme pech meer zijn? Moet een patiënt zich er standaard schuldig over gaan voelen? Br. Behalve over 'antikanker' gaat dit boek vooral over ziek worden en afscheid nemen. Dat reflecteren kent een weinig verrassende inhoud, waardoor een doorsnee egodocument overblijft. Een lichtelijke tegenvaller dus.

David Servan-Schreiber, Je kunt verschillende keren afscheid nemen. Kosmos, Utrecht.
ISBN 978 9021 55131 9.

Indrukwekkend en toegankelijk

Manu Keirse heeft al een indrukwekkend 'palliatief oeuvre' opgebouwd, en met *Later begint vandaag* voegt hij daar een volgend boek aan toe. In uiterst toe-

gankelijke taal schetst hij de plaats van sterven in onze samenleving en behandelt hij – niet op macro-, maar op het individuele patiënten-

niveau – het hele palliatieve traject. Hij staat vooral stil bij het laatste stuk van dat traject, en bij de beslissingen die dan genomen moeten worden. Natuurlijk over euthanasie, maar ook over de gewenste plek om te sterven en de gewenste zorg. Keirse hoopt dat zijn boek uitnodigt om over deze onderwerpen in dialoog te gaan met partner of familieleden. Hij breekt een lans voor de vroegtijdige zorgplanning. Achter in het boek is een voorbeeld-wilsverklaring opgenomen, waaraan hijzelf heeft meegewerkt.

Manu Keirse, Later begint vandaag. Antwoorden over de laatste levensfase, palliatieve zorg en euthanasie. Lannoo, Tiel.
ISBN 978 9020 99564 0.

Toos & Ron

Door Anke Clarijs-de Regt

Als je ongeneeslijk ziek bent en ervoor kiest je laatste levensfase in een hospice door te brengen, vraag je je wellicht af met wie

je daar zult gaan sterven, en of het nog mogelijk is te genieten in een hospice. De dvd *Toos & Ron, leven en loslaten* bevestigt dat je ondanks een ongeneeslijke ziekte en de naderende dood nog volop kunt leven en genieten in een hospitaal. De film die werd gemaakt in opdracht van het Johannes Hospitium Vleuten toont de bijzondere vriendschap tussen de twee lotgenoten Toos en Ron in hun laatste levensfase. Het in beeld brengen van deze persoonlijke portretten is een bijzondere manier om het leven in het Johannes Hospitium Vleuten te schetsen.

Toos & Ron, Leven en Loslaten, door filmmaker Hans den Hartog. De dvd is te bestellen door € 12,- over te maken op rekeningnummer 148145787 t.n.v. Stichting Johannes Hospitium Vleuten, o.v.v. dvd Toos & Ron.

Gewoon dood

Door Anke Clarijs-de Regt

Palliatieve zorg start bij het bericht dat je een ongeneeslijke ziekte hebt. Hoe bereid je als professional een cliënt voor op wat komen gaat? De voorlichtingsfilm *Gewoon dood* kan hierbij een hulpmiddel zijn. De film laat zien wat er allemaal bij komt kijken als je ongeneeslijk ziek bent en thuis wilt overlijden. De zeven delen waaruit de film bestaat, tonen alle fasen die een cliënt en zijn naasten doorlopen vanaf het slechte nieuws tot de stervensfase. De film maakt het verschil duidelijk tussen curatieve en palliatieve behandeling en laat zien dat je ondanks een ongeneeslijke ziekte nog een leven hebt. Als de ziekte dan toch een hoofdrol opeist, zoomt de film in op het onvermijdelijke afscheid en de grote en kleine dilemma's die daarmee gepaard kunnen gaan. Door de manier van filmen lijkt het alsof de huisarts en de oncoloog direct met je in gesprek zijn. Dit maakt dat de voorlichting geloofwaardig overkomt en beklijft. De film roept ongetwijfeld emoties bij de cliënt en zijn naasten op; psychosociale ondersteuning van een professional blijft dan ook nodig.

Gewoon dood. De zorg voor ongeneeslijk zieken thuis. Een film gemaakt in opdracht van Second Chance Foundation, door Yury Yulan Videoproducties. Productie en regie: Albert Mullaart / script: Rob Bruntink / scriptadviezen: Marijke van Dalen. Te bekijken via www.gewoondood.nl.